

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ ТА НАУКИ

Збірник матеріалів

**XXVII підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

20 лютого 2025 року

Київ 2025

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. М.В. Трофименка. Київ: МДУ, 2025. 385 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 7 від 26.02.2025)

Редакційна колегія:

Голова Трофименко М.В., ректор МДУ, доктор політичних наук, професор;

Члени редколегії Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Іванець Т. М., голова Ради молодих вчених МДУ, кандидат політичних наук, доцент;
Калініна С. П., доктор економічних наук, професор;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Марена Т.В., кандидат економічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи;
Мельничук І. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Омельченко В.Я., доктор економічних наук, професор;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Пирлік Н. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали XXVII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 20 лютого 2025 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

5. W. Larry Kenney, Jack H. Wilmore, David L. Costill. Physiology of Sport and Exercise. Human Kinetics, 2019. 648 p.

Нетребба Марина,
кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та освіти
Маріупольський державний університет

ІНТЕГРАЦІЯ ЗМІСТУ ОСВІТИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ: СУТНІСТЬ, РІВНІ ТА ВИКЛИКИ ВПРОВАДЖЕННЯ

У сучасній педагогічній та методичній літературі представлено багаторівневі інтеграції змісту освіти, зокрема: внутрішньо-предметна інтеграція (укрупнення дидактичних одиниць змісту предмета), міжпредметна (слабка – з використанням міжпредметних зв'язків, середня – інтегрований урок, висока – інтегрований курс) та міжсистемна інтеграція (об'єднання в єдине ціле освітніх областей).

Вчителі початкових класів у своїй педагогічній діяльності залучають вертикальні та горизонтальні шляхи, тобто під вертикальними шляхами ми розуміємо вивчення поняття на одному уроці (або в один часовий проміжок на різних уроках) із використанням навчального матеріалу з різних предметів, а під горизонтальними – вивчення одного поняття на уроках з різних предметів впродовж деякого часу (не одночасно) для більшого уточнення картини світу [4, с. 72].

Безперечно, що інтегративні характеристики змісту освіти значною мірою залежатимуть від діяльності вчителя, оскільки саме ним здійснюватиметься остаточний вибір рівня, типу, форми інтеграційної взаємодії різних предметів, саме від нього буде залежати конкретне методичне втілення того чи іншого змістовного та процесуального співвідношення між елементами змісту освіти. А здобувач освіти, у свою чергу, повинен вміти перемикатися з одного виду заняття в інше, що допомагатиме розвитку його особливостей. Так з декількох аплікацій можна створити композицію, показати казку, створити «місто» та ін. Інтеграція дозволяє учням краще побачити досліджуваний об'єкт [3, с. 73].

У початковій школі важливо збагачувати пізнавальну потребу учнів новим змістом, щоб стимулювати їхнє бажання усвідомлювати важливі зв'язки та взаємозалежності між

навчальними предметами. Інтеграція в освітньому процесі спрямована на вдосконалення навчання, усунення недоліків та зміцнення взаємозв'язків між дисциплінами.

Що ж стосується кількості інтегрованих уроків, то тут однозначної відповіді бути не може. Все залежить від уміння вчителя синтезувати матеріал, органічно зв'язувати між собою і проводити інтегрований урок без перевантаження учнів враженнями. Вивчення нами методичних розробок інтегрованих уроків дозволяє зазначити, що краще не зловживати проведенням інтегрованих уроків, так як занадто часте використання даної форми уроку може привести до зворотного результату – зниження пізнавальної активності учнів до досліджуваних предметів [1, с. 104].

Інтегроване навчання покликане зруйнувати традиційні межі між предметами, сприяючи засвоєнню знань у контексті їх практичного застосування в реальному житті. Попри численні переваги, цей підхід має і певні недоліки, які потребують уваги.

Однією з головних труднощів інтегрованого навчання є його складність для педагогів, що потребує високого рівня організації та співпраці. Для впровадження цього підходу в освітній процес вчителям необхідно тісно взаємодіяти, спільно створюючи узгоджені уроки та завдання. Це вимагає значних зусиль, часу та ресурсів для розробки послідовної програми, яка враховуватиме різний рівень знань і вмінь учнів. Брак досвіду чи обмежені ресурси можуть стати серйозною перешкодою для ефективного впровадження інтегрованого навчання.

Інший недолік інтегрованого навчання пов'язаний з пожертвами в глибині досліджуваного матеріалу. У зусиллях об'єднати різні дисципліни і предмети, навчальна програма може зіткнутися з проблемою необхідності охопити велику кількість інформації всередині відносно короткого часу. Як результат, учні можуть не отримати достатньої кількості часу для поглибленого вивчення конкретних тем або предметів. Це може обмежити їх розуміння та навички в цих сферах, що може виявитися недоліком у подальшій освіті [2, с. 24].

Деякі критики інтегрованого навчання також вказують на можливість зниження рівня академічної вимогливості при подібному підході. Оскільки інтегроване навчання наголошує на застосуванні знань у практичному контексті, а не на теоретичному вивченні, це може призвести до зниження рівня абстрактного мислення та аналітичних навичок [6, с. 49].

Ще одним недоліком інтегрованого навчання може бути ризик відставання окремих учнів. Молодші школярі, які мають труднощі в навчанні або потребують додаткової підтримки, можуть стикатися з проблемами в інтегрованому освітньому середовищі. Вони ризикують не встигати за темпом засвоєння матеріалу або не отримувати необхідної допомоги від учителя.

Серйозною проблемою також може стати відхилення від навчального плану. В умовах інтегрованого підходу педагогам часто важко дотримуватися чіткої структури програми та послідовності у викладанні предметів. Це може призвести до пропусків важливих тем або поверхового засвоєння ключових понять і навичок.

Нарешті, ще одним недоліком інтегрованого навчання може бути недостатня підготовка вчителів. Успішна реалізація цього підходу вимагає хорошого розуміння концепції та методик інтегрованого навчання з боку педагогів. Якщо вчителі не мають достатньо глибоких знань та досвіду в цій галузі, вони можуть зіткнутися з труднощами у розробці та впровадженні інтегрованого курсу [5, с. 38].

Таким чином, інтегроване навчання має значний потенціал і здатне сприяти формуванню цілісного підходу до освіти учнів. Однак необхідно враховувати його недоліки, зокрема складність реалізації, ризик поверхового опрацювання навчального матеріалу, можливе зниження академічних вимог і недостатню підготовленість педагогів. З огляду на ці аспекти, впровадження інтегрованого навчання потребує ретельного аналізу та чіткого планування, щоб максимально розкрити його переваги та мінімізувати можливі недоліки.

Література

1. Гриневич Л. Концептуальні ідеї реформи «Нова українська школа» у світлі української педагогічної думки. *Український Педагогічний журнал*. 2023. Вип. 4. С. 98-111.
2. Дехтяренко С., Савіч І. Інтеграційні процеси в сучасній шкільній природничо-науковій освіті. *Вісник Запорізького національного університету*. 2019. № 1 (32). С. 24-25.
3. Ніколенко Л. Нова українська школа : інтеграційний підхід у початковій загальній освіті. *Тематичний випуск журналу «Методист»*. 2018. № 2 (74). С. 72-74.
4. Полещук Н. Бінарний урок : пошук шляхів інтеграції знань, формування цілісної картини світу. *Рідна школа*. 2016. № 8-9 (серпень-вересень). С. 71-73.
5. Прищепа О. Інтеграція музичного мистецтва у зміст гуманітарних предметів початкової школи. *Наукові записки*. Серія «Психолого-педагогічні науки» (Ніжинський державний університет ім. М. Гоголя) / за заг. ред. В. В. Бурназової. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2021. № 2. С. 36-41.
6. Рудницька Н., Тарнавська Н. Дидактична суть інтеграції та способи її реалізації в процесі навчання математики в закладі дошкільної освіти та початкової школи. *Молодь і ринок*. 2018. № 7. С. 46-51.